

טועמיה - חיים

לחיות עם הזמן בשבת קודש

פרשיות תזריע ומצורע תשע"ח
הרב מרדכי אלון שליט"א
נערך משמיעה ע"י תלמידים

לידה שקטה - לסעודה ראשונה

אפילו ילדתו מחוי

זה לא יאמן - לא רק שהתורה מתחילה את כל דיני הנידה באשה יולדת דווקא, אלא שבתוך דיני היולדת התורה מבקשת לרמוז שפותרים דווקא במי שילדה מחוי. 'לידה שקטה'. היולדת הזו היא מי שכל חלומותיה התנפצו - עד שכבר יש לה הריון, לא רק העובר נמחה אלא כל חלומות הריון נמחו. ולזה מתכוונת הפרשה כשהיא אומרת 'אשה כי תזריע' - כלומר, לא רק התוצאה הפונקציונלית של ילד בריא, עד מאה ועשרים, מפגישה את האדם, את האישה, ברגע הלידה עם טומאה וטהרה, עם אלוקות, אלא כל ניסיון של חיים, אף זה שלא צלח, שנכשל - עצם הפגישה הזו עם הנפל - זה נקרא 'יולדה זכר', זה נקרא 'ואם נקבה תלד'. זה דבר פלאי, כי הוא בא לומר שגם אם בשכל שלנו בעצם לא הופיעו כאן חיים בכלל - הרי שהתורה באה ללמדנו כי המפגש עם החיים הוא עצם הפגישה של אדם, איש ואשה - ושכינה על גביהם.

הנפל הזה הוא מחוי. יתכן ואף אחד לא שם לב לזה, יתכן ובשקט 'חזרנו מטיפול רפואי כזה או אחר ואף אחד לא יודע מזה - אפילו המשפחה הקרובה'. אבל האמא - ואולי גם האבא - ממשיכים והולכים עם זה כל החיים, והפרשה פותחת ובעצם אומרת 'אמא'לה, תביני שנוצרו כאן מערכות חיים כאלו שגם אם אנחנו לא מבינים מה הן עושות פה בעולם הרי הן קשורות לטומאה וטהרה בדיוק כפי שהיה נולד פה ילד בריא'. הטומאה והטהרה שהם העדות שאנו ברואים בצלם, באים לידי ביטוי בראש ובראשונה דווקא בפגישה הזו עם 'ילדתו מחוי'. נעשה כעין זרע' - גם זה 'תזריע', גם אז אמו הופכת טמאת לידה.

מה בין 'פרו ורבו' ל'פרו ורבו'?

עוד נקודה להיום - הביטוי 'פרו ורבו' נאמר כבר לדגים לפני שנאמר לאדם. לבעלי החיים נאמר בספר בראשית -

טומאה מסוג אחר

האסוציאציה הראשונה העולה משמה של פרשת השבוע, 'תזריע-מצורע', היא הרגשה של עיסוק בנושאים לא כל כך נעימים. טומאות וטהרות אצל האדם - בכל הרבדים, בכל הסוגים.

זה שונה לגמרי ממה שראינו בסוף פרשת שמיני, שם עסקה התורה בחיות ובבהמות טהורות וטמאות - כי שם מדובר על טהרה או טומאה של החיה לאכילה ולא במצב של היטמאות החיה עצמה. אין חיה שנטמאת בטומאת נגע או צרעת. שום צרעת לא מטמאת את החיה - היא נטמאת רק במותה, או שהיא טמאה לנו לאכילה אך לא בעצמותה.

לידה היא תמיד אירוע משמח?

דווקא הפתיחה של הפרשה שלנו נראית לרגע קצת יותר שמחה - יולדת. לידה היא תמיד שמחה גדולה, והתורה עוסקת בדיני טומאה וטהרה של יולדת. אבל בואו נשאל שאלה קטנה שכולם שמים לב אליה. למה כתוב -

...אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָה זָכָר¹

למה לא כתוב 'אישה כי תלד'? מה ענין ההזרעה לכאן? ברור שאין הכוונה לזמן העיבור כי מדברים על הטומאה שבדם הלידה ולא על הזרע!

רש"י, שמעיד על עצמו פעמים רבות שהוא 'בא ליישב פשוטו של מקרא', 'מוריד' לנו את כל השמחה שרצינו שתהיה כאן בפתיחת הפרשה, אבל בעומק נותן לנו תקווה גדולה ומסביר מהי הפתיחה האמיתית של כל פרשיות הטומאה והטהרה, המבטאות את ייחודיותו של האדם בעולם - שרק אדם יכול להיטמא ולהיטהר, כי הוא צלם אלקים. וכך הוא אומר -

כי תזריע. לרבות שאפי' ילדתו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע - אמו טמאה לידה.²

² רש"י, שם.

¹ ויקרא י"ב, א'.

וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הַמַּיִם
בַּיָּמִים וְהָעוֹף יִרְבַּ בָּאָרֶץ.³

הקב"ה טבע בטבעו של כל בעל חיים ברכה לפרות ולרבות. מרגע הברכה זהו טבעו - לפרות ולרבות. הוא לא אמור ליצור דבקות בין הכלב לכלבה, הוא לא אמור לפגוש את הנקודה הפנימית הרוחנית שלו והוא גם לא נטמא בהמלטה. להבדיל, גם לאדם נאמר 'פרו ורבו' אך יש שם מילה אחת נוספת שלא תמיד שמים לב אליה -

וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ
אֶת הָאָרֶץ וּכְבֹּשׁוּ...⁴

לא רק ברכה טכנית

לא 'ויברך אותם א-להים לאמר פרו ורבו' כמו אצל החיות אלא 'ויברך אותם א-להים ויאמר להם א-להים פרו ורבו'. כאילו הוא אומר - 'ילדים אהובים שלי, בעצם התעסקותכם בפריה ורביה אתם כבר מקיימים את הציווי האלוקי הגדול ביותר. אתם מצווים, אתם לא רק מבורכים טכנית כדי שהמין יתקיים בעולם, אלא אתם נפגשים עם האלוקות כבר בפריה וברביה'.

'אשה כי תזרע' - 'אפילו ילדתו מחוי - טמאה לידה'.

---

³ בראשית א', כ"ב.

⁴ שם, כ"ח.

'והובא אל אהרן הכהן' - לסעודה שניה

אצלנו בפרשת הנגעים. אדם שרואה נגע בעור בשרו מבין שהנגע הזה מעיד על פגם פנימי - והדבר מאוד כואב לו. הוא רואה את הנגע ויודע שזה מעיד על משהו פנימי הפגום בו ומזה הוא יכול להגיע חס וחלילה גם לכך שהוא יהיה מאוס בעיני עצמו, אולי אף לשנוא את עצמו בשל כך - ואז הוא מצווה לבוא אל אהרן הכהן, ואפילו להיות מובא אליו בעל כרחו - 'והובא אל אהרן'; 'יהודי יקה, אתה זוכר שאתה מתלמידיו של אהרן? אתה זוכר שהתקבלת לכיתה שלו? אז - 'הוי מתלמידיו'. אתה מתבקש להיות מובא אל מידתו של אהרן כלומר אתה צריך לאהוב את הבריות - וקודם כל את עצמך. הנגע הזה בעור הבשר, זה שיכול לגרום לך להתנתק מהציבור, שאולי יכריח אותך לשבת בדד מחוץ למחנה, צובר תאוצה - אך דע לך שיש דרך לרפא אותו. דרך אחת ויחידה - תביא את עצמך מחדש אל אהרן הכהן. וגם אם אתה מרגיש קצת נתק מהרבי, אתה מרגיש אולי שאתה לא ראוי ואולי אתה אף לא זוכר איך מגיעים, איך מתקרבים אליו - לא נורא, לך 'אל אחד מבניו הכהנים', שב עם החבורה, אל תתמודד עם הנגע הזה בשנאה, בדינים, אל תתמודד איתו בקטרוג - אין לך אפשרות לרפא את הנגע אשר בעור הבשר אלא אם אתה מובא אל אהרן הכהן'. געוואלד.

אוהב את הבריות

עכשיו אנחנו מבינים מה הכוונה 'הוי מתלמידיו של אהרן... אוהב את הבריות' - לא 'אוהב בריות', אלא 'את הבריות' - לפעמים הכוונה היא אל הבריה בה"א הידיעה, זו שהכי מוכרת לך אבל איך לך כוח אליה - אתה עצמך.

שנזכה לעורר את התלמידות שלנו לאהרן הכהן, ובאהבה הזו כל הנגעים כולם יתבררו רק כאיתותים לכוחות האדירים שבתוכנו שכיון שהם לא הצליחו להתפרץ הם יוצאים בכל מיני נגעים מעצבנים, אך עם האהבה הגדולה נדע להגיע לכל הכוחות הללו פנימה לתוכנו.

למי צריך לפנות המצורע?

בכותרת פרשת הנגעים, שמהווה את החלק הארי של הפרשיות שלנו, מובא פסוק עם ביטוי יחידאי ותמוה -

אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אֹרְסָתוֹ אוֹ בְּהֶרֶת וְהָיָה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֹגַע צִרְעָת וְהוּבָא אֶל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים.⁵

אכן הכהן הוא כידוע המטמא והמטפל בנגעים ולא הרופא. אבל צריך להבין מדוע התורה מדגישה כאן 'והובא אל אהרן הכהן'? הרי אל אהרן עצמו היה ניתן לבוא במשך דור אחד בלבד - כל זמן שהותם במדבר ועד שהוא נפטר! לאחר מכן הטיפול עבר אל הכהנים שבאו בדורות שאחריו, כפי שבאמת התורה ממשיכה לדבר בכל הפרשה - על 'הכהן' או 'הכהנים' באופן כללי מבלי להזכיר את אהרן - 'וראה הכהן', 'וטמאו הכהן', 'וצוה הכהן' וכו'.

מפרשים רבים עוסקים בשאלה הזו ואנו נעסוק בה על פי תורתו הקדושה והמתוקה של רבי שלמה מראדומסק ז"ע⁶.

להתקבל לכיתה של אהרן

נשים לב כי בפסוק הקודם נאמר -

וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר.⁷

לא רק אל משה אלא גם אל אהרן עצמו נאמר - 'והובא אל אהרן'. ר' שלמה ראדומסקר מפרש את הפרשה הזו לפי המשנה המפורסמת באבות -

הַלֵּל אוֹמֵר הַיּוֹי מִתְלִמְדֵי שֶׁל אֶהֱרֹן אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקַרְבֵּן לַתּוֹרָה.⁸

'הוי' הוא הווה מתמשך - תמיד תמיד צריך להיות מתלמידיו של אהרן. הביטוי 'מתלמידיו של' הוא ייחודי. לא ראינו ביטוי כזה לגבי יצחק או יעקב, משה או יהושע בן נון. מה הכוונה 'מתלמידיו של אהרן'? איך הופכים להיות לתלמיד של אהרן? והאם זה על חשבון אחרים, כלומר - האם לא להיות מתלמידיו של משה רבנו או של דמויות קדושות אחרות?

לבוא אל מידתו של אהרן

אומר ר' שלמה - כל כוחו של אהרן נובע ממידת החסד. אהרן מלמד אותנו לאהוב את הבריות ולקרבת אל התורה. הביטוי 'והובא אל אהרן הכהן' מופיע כאמור רק פעם אחת, כאן

⁵ ויקרא י"ג, ב'.

⁶ 'תפארת שלמה' לאדמו"ר מראדומסק, תזריע, ד"ה 'והובא'.

⁷ ויקרא שם, א'.

⁸ אבות, א', י"ב.

כשהקב"ה והמלאכים מתווכחים - לסעודה שלישית

כלומר כאשר יש ספק מי קדם השער הלבן או הבהרת, הדין הוא שהנגע טהור, כמו שאמר מלכתחילה הקב"ה. **יצאת בת קול ואמרה אשריך רבה בר נחמני שגופך טהור ויצאתה נשמתיך בטהור.**

איזו גמרא מופלאה. מה טיבו של דיון זה? השאלות מרובות וקשות - המלאכים בעלי מחלוקת עם הקב"ה? ואיך רבה יכול להכריע ביניהם? ולמה הוא אומר פעמיים טהור?

טומאה שנובעת מניתוק

את הגמרא המרתקת הזו מנסים לפצח בכל מיני צורות, ואנו ננסה ללכת בדרך אחת עמוקה כל כך שתבאר לנו גם את העומק הגדול בכל סוגית נגעים ואהלות. רק נקדים ונאמר שהסיבה האמיתית לכך שהעיסוק הסוגיה הזו קשה לנו זה לא רק בגלל שזה משעמם אותנו¹⁰ אלא בגלל שנוגע בדברים לא נעימים, בדברים שמתארים את הטומאות שאנו מנסים להסתיר ולפעמים הם מתפרצים בלי שאתה רוצה.

נתחיל - טומאה היא איטום, איטימה. חציצה ביני לבין האינסוף. האינסוף הוא תמיד טהור. האלוקי הוא טהור ואני אמנם נבראתי בצלם אלוקים אלא שבכל שאני גס ועבה יותר, אני תופס והופך ליישות עצמאית, מפתח אגו, עד שלעיתים יש לישות הזו כח להרגיש עצמאית בשטח והיא לכאורה מתנתקת ממקורה. והכלל הידוע ש - **יְהִי מִתְחַבֵּר לְטָהוֹר, טָהוֹר מִפְּסִיק.**¹¹ אני הופך להיות מנותק. לא מחובר לטהור. נכון, בתוך הנשמה זה לא כך, אבל פה בעולם אני מתנתק ונטמא. יש לי אגו. ישות עצמאית.

מה עושים כדי להיטהר? טובלים. הטבילה היא אותיות 'ביטול'. כאשר האדם 'מתבלט' - היפך 'מתבטל' - הוא מקבל נגע. זו התבלטות שמעידה שיש כאן אגו. הטבילה מחזירה אותי את המקור, אל הביטול.

לחבר כוחות מנוגדים

עכשיו נחזור אל המחלוקת שבגמרא - כשיש ספק טומאה אז הקב"ה - אלוקים חיים, מקור הכל - פוסק שזה טהור. הקב"ה מרים אותנו אל מעל מה שאנו רואים פה, במציאות הגשמית, ושם למעלה בוודאי הפסיקה היא - טהור. לעומתו, המלאכים, השלוחים שמקבלים את כוחם מהקב"ה - ממקום גבוה אמנם - כדי לנהל את העולם, אך מהיכרות את הדברים פה, כשהם, המלאכים - שלהם עצמם אין בחירה - רואים אותי בוחר בישות עצמאית, ואפילו ספק של בחירה כזו, ספק

דוגרי - תמיד הסוגיות האלה, גם אם הן לא משעממות אותנו לגמרי, התחושה היא שזה עיסוק בנושאים נמוכים, שזה לא מרומם את האדם. ההרגשה היא שאין מה לעשות - 'מוכרחים' ללמוד אותן, אבל אנחנו 'מתים' לעבור את הפרשה הזו, נכון?.

מחלוקת בישיבת השמים

בואו נעיין במדרש פלאי שקשור לפרשיות שלנו - לדיני נגעים ואהלות - והוא אף יהיה פתח גדול לעניין עמוק שרלוונטי לכולנו. הגמרא מביאה מחלוקת שמתרחשת בין שני בעלי פלוגתא -

קא מיפלגי במתיבתא דרקייעא אם (ויקרא יג, ב) בהרת קודמת לשער לבן - טמא, ואם שער לבן קודם לבהרת - טהור. ספק - הקב"ה אומר טהור וכולהו מתיבתא דרקייעא אמרי טמא.⁹

הסבר - כך חלקו בישיבת השמיים. אם צמחה בהרת לפני שצמח שער לבן, הדין לפי כולם הוא שהנגע טמא. במקרה שבשער הלבן צמח לפני הבהרת - גם אין מחלוקת וכולם מסכימים שהנגע טהור. המחלוקת היא כאשר יש ספק מה קדם למה - הקב"ה אומר שבמקרה כזה הנגע יהיה טהור ואילו כל המלאכים מטמאים. שמענו?? המלאכים חולקים על הקב"ה! איך אמרים הילדים - 'למה מי הם שיחלקו עליו?' איך הם יכולים לחלוק עליו?

הבורר

וזוה עוד ממשיך -

ואמרי מאן נוכח? [שאלו - מי נוכח פה? יש פה מישהו? וענו -] **נוכח רבה בר נחמני [זהו רבה האמורא]. דאמר רבה בר נחמני אני יחיד בנגעים אני יחיד באהלות [הוא היה המומחה היחיד והגדול בכל דיני נגעים ואהלות] שדרו שליחא בתריה [שלחו שליח להביאו לשמיים] לא הוה מצי מלאך המות למקרב ליה מדלא הוה קא פסיק פומיה מגרסיה [לא היה יכול מלאך המוות להתקרב אליו כיון שלא פסק פיו של רבה מלימוד התורה] אדהכי נשב זיקא ואויש ביני קני. [מפה לשם, נשבה רוח והשמיעה קול בין קני הסוף] סבר גונדא דפרשי הוא [חשב שזהו גדוד פרשים שמחפש אחיו]. אמר תינח נפשיה דהווא גברא ולא ימסר בידא דמלכותא [אמר רבה - ימות אותו האיש (כוונתו לעצמו) ואל ימסר לידי המלכות]. כי הוה קא ניחא נפשיה אמר טהור טהור [כאשר נפטר מן העולם אמר - טהור טהור.**

¹⁰ והשעמום עצמו נובע מכך שאנו לא מכירים את הנושא בעצמנו.
¹¹ משנה כלים, י"ב, ב'.

⁹ בבא מציעא פ"ו:

טומאה, מבחינתם כבר נדבק בך הטומאה והם צועקים - 'טמא!'

עכשיו צריך צד שלישי שיכריע. אין הכוונה למישהו שיפסוק לטובת צד כזה או אחר תוך שהוא מבטל את דברי הצד השני. הדבר דומה למקרה של בעיות בין בני זוג - אם יועץ הנישואין יאמר 'האשה צודקת ואתה, הבעל, מדבר שטויות'¹² - באותו רגע הוא מאבד את הלגיטימיות שלו ומסיים את תפקידו. הכוונה היא לאדם שלישי שאמור לגלות שבעצם אפשר לחבר בין הצדדים, ליצור סינתזה. לא שיעשה פשרה אלא שיראה איך בעצם מחברים יחד את שני הכוחות המנוגדים הללו - ששניהם אמת - למציאות. הצלע השלישית הזו היא המייצבת את שני הכוחות המנוגדים.

הכל טהור

הקב"ה מייצג את הטהרה במילואה ואילו המלאכים מייצגים את הניגוד שבין ישות הטומאה העצמאית שלמטה לבין הטהרה שלמעלה. ואז בא רבה בר נחמני, הצד המגשר, האמורא שמייצג יותר מכולם את כולם - 'רבה' הוא זה שמתרבה, זה שנמצא מלמעלה ועד למטה, זה שהעיד על עצמו שהוא 'בינוני'¹³ ותפקידו הוא לעבוד מלמטה - והוא מגלה כמה מהמקום הנמוך ביותר, מהבפנים ביותר - דווקא מתוך החשבה מתגלה איך הכל טהור, איך הכל אלוקות. שהשייפה היא 'טהור'.

המלאכים שנמצאים למעלה לא יכולים לראות או להבין את זה ודווקא רבה בא ואומר, לא מצד הקב"ה - אלא מהכי למטה שאנו עולים למעלה, והוא מתעלה אל מעל המלאכים וקובע 'טהור טהור'. פעמיים טהור - טהור מלמטה ולכן טהור מלמעלה. את זה רק רבה ואנחנו יכולים לעשות בעולם - את זה אף מלאך לא יכול לעשות!

ואולי, כשמו של רבה - 'בר נחמני' - אחרי שהוא הכריע במחלוקת, בא אליו הקב"ה ואומר לו - 'ניחמתני, בר נחמני, ניחמתני!'

¹² או להיפך, לטובת הצד השני.

¹³ ברכות ס"א; ועי' בפתיחה לספר התניא.

זמני כניסת ויציאת השבת:

ירושלים - 18:31 | 19:45
תל אביב - 18:47 | 19:47
חיפה - 18:39 | 19:47
טבריה ומגדל - 18:45 | 19:45
באר שבע - 18:48 | 19:45

- הרשמה לקבלת "טועמיה" במייל מדי שבוע -
בכתובת: <http://eepurl.com/bC00Hn>
- מידע ושיעורים נוספים של הרב באתר:
[/https://haravelon.co.il](https://haravelon.co.il)
- לקבלת שיעור יומי קצר על הפרשה בוואטסאפ,
שלחו שם ושם משפחה לנייד -052-6071400

'ארגון התחברות' - גם בפייסבוק!